

เค้าโครงรายวิชา (Course Syllabus) ประจำปีภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566
 รหัสวิชา/ชื่อวิชา SW311 หลักและวิธีการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ชุมชน (3 หน่วยกิต) (2-1-6)
 SW311 Methodology of Community Social Work
 Section 2300/01 , 2300/02 , 2300/03 , 2300/03 , 2300/04 , /2300/05
 หลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ศูนย์รังสิต)

1. อาจารย์ผู้สอน/ผู้รับผิดชอบรายวิชา พร้อมข้อมูลการติดต่อ

Sec./gr.	อาจารย์ผู้บรรยาย	โทรศัพท์	e-mail	สถานที่ ติดต่อ/ ห้องพัก
2300/01	รศ.ดร.ศิรินทร์รัตน์ กาญจนกฤษช	081-640-7669	Poontu@gmail.com	602
2300/02	ผศ.ดร.ปิ่นททัย หนูนวล	081-553-9286	zenpin@hotmail.com	709
2300/03	ผศ.รณรงค์ จันใด	089-421-4444	Taktu46@hotmail.com	707
2300/04	ผศ.ดร.กาญจนา รอดแก้ว	089-692-7416	Rkanchana1@gmail.com	619
2300/05	ผศ.ธัญญาภรณ์ จันทรวะ	089-115-8524	thanyachantu@gmail.com	612

ชื่ออาจารย์ผู้ประสาน : รศ.ดร.ศิรินทร์รัตน์ กาญจนกฤษช

2. วันและเวลาบรรยาย

ทุกวัน อังคาร เวลา 09.30 – 12 .30 น.

ห้องบรรยาย sec. 2300/01 ห้องบรรยาย SC3012
 sec. 2300/02 ห้องบรรยาย SC3015
 sec. 2300/03 ห้องบรรยาย SC3033
 sec. 2300/04 ห้องบรรยาย SC3037
 sec. 2300/05 ห้องบรรยาย SC3039

วันสอบ

สอบกลางภาค วัน/เดือน/ปี วันอังคาร ที่ 3 ตุลาคม 2566 เวลา 9.00 – 10.30 น.

สอบปลายภาค วัน/เดือน/ปี ศุกร์ (เช้า) วันที่ 8 ธันวาคม 2566 เวลา 9.00-12.00 น.

3. จุดมุ่งหมายของรายวิชา Purposes of the course

1. เพื่อให้ให้นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจหลักการ วิธีการ กระบวนการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ชุมชนในฐานะชุดวิธีวิทยาสังคมสงเคราะห์เพื่อเป้าหมายการพัฒนาสังคมที่เป็นธรรม
2. เพื่อให้นักศึกษาเรียนรู้ พัฒนาทักษะการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ อย่างมีบูรณาการด้วยการการศึกษาระดับทฤษฎีและการปฏิบัติงานภาคสนาม
3. เพื่อให้ให้นักศึกษามีโอกาสในการศึกษาชุมชน มีความรู้ เข้าใจการทำงานกับชุมชนภายใต้บริบทสังคมไทยที่เชื่อมโยงมิติสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ที่มีผลต่อการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ชุมชน

4. เพื่อให้นักศึกษาประยุกต์ความรู้ ขั้นตอน และกระบวนการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ชุมชนด้วยการมีส่วนร่วมกับชุมชน การผสมผสานหลักการ วิธีการรูปแบบต่าง ๆ ในการพัฒนาระบบสวัสดิการชุมชน สวัสดิการพื้นฐาน การจัดการกิจกรรม บริการสังคม ที่มีเป้าหมายในการเสริมสร้างความมั่นคงของชุมชน

5. เพื่อให้นักศึกษาเข้าใจบทบาทของนักสังคมสงเคราะห์สังคม ในการปฏิบัติงานเพื่อสร้างแนวร่วมในการพัฒนาชุมชนและร่วมสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

4. แนวสังเขปการบรรยาย Course Description

ภาษาไทย

แนวคิด ทฤษฎี หลักการ วิธีการ กระบวนการ กลวิธี เทคนิคและทักษะในการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ชุมชนในรูปแบบต่างๆ อย่างบูรณาการ การฝึกพลังเพื่อการจัดองค์กรชุมชน เช่น ชุมชนบ้านจัดสรร/ชุมชนอาคารชุดและองค์กรประชาชน การจัดระเบียบชุมชนภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนและวัฒนธรรมชุมชน การพัฒนาระบบสวัสดิการชุมชนและสวัสดิการพื้นฐานเพื่อสร้างหลักประกันความมั่นคงของชุมชน เครื่องมือการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ชุมชน การจัดการความรู้โดยชุมชน บทบาทของนักสังคมสงเคราะห์ในฐานะผู้ร่วมสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคมสู่ความเป็นธรรม

ภาษาอังกฤษ

The integration of theories, concepts, principles, and the application of methods, processes, strategies, techniques, and skills in various modalities of community social work practice; synergy action for communities' and people's organizations; community organization under the participatory paradigm and community culture; development of community and indigenous welfare systems to ensure community security; and social workers' roles as co-creators of social change for social justice.

5. ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังระดับรายวิชา

1. คุณธรรม จริยธรรม					2. ความรู้			3. ทักษะทางปัญญา			4. ทักษะความสัมพันธ์			5. ทักษะการวิเคราะห์			6. ทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ				
1	2	3	4	5	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	4	
		●	●			●		●				●	●			●	●			●	

6. กฎกติกา/เกณฑ์การวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้

กฎกติกการเรียนการสอนในชั้นเรียน

- การเข้าร่วมในชั้นเรียน ในสนามและส่งงานตามมอบหมาย
- การศึกษา เรียนรู้ด้วยตนเองตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้สอน
- การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในกลุ่มย่อยตามงานและช่วงเวลาที่กำหนด

การวัดผล	
วิธีการวัดผล	สัดส่วนคะแนน
งานกลุ่ม : ศึกษา/วิเคราะห์/ออกแบบ/ทดลองประยุกต์ใช้เครื่องมือ/วางแผนเชื่อมโยงสู่ การเขียนโครงการ - รวมการนำเสนอในชั้น (20) - การศึกษาชุมชน - นำเสนอแผน - ออกแบบตามความเหมาะสม	40
งานเดี่ยว : - การเขียนโครงการอย่างมีบูรณาการ (เชื่อมจากการศึกษา วิเคราะห์ ชุมชน)	10
การสอบกลางภาค	20
การสอบปลายภาค	30
รวม	100 คะแนน

7. หัวข้อการเรียนการสอน/แผนการสอน

สัปดาห์ที่ / วัน/เดือน/ปี	หัวข้อ/รายละเอียด Items/content	กิจกรรมการเรียน การสอน/สื่อที่ใช้	ผลลัพธ์	ผู้สอน/วิทยากร
1 15/08/2566	ชี้แจงวัตถุประสงค์ การเรียน การสอนและเกณฑ์การวัดผล และความคาดหวังของ การศึกษา - การสำรวจทบทวน ความรู้ วิธีวิทยาการปฏิบัติงาน สังคมสงเคราะห์ทั้งในระดับ ปัจเจกบุคคล(social case work) ครอบครัว(family systems intervention) กลุ่ม (social group work) และ ชุมชน (community social work)	บรรยาย	ผู้เรียนรับรู้ เข้าใจ เป้าหมายรายวิชา รูปแบบ การเรียนการสอน การวัด ประเมินผล และได้ ทบทวนวิธีวิทยาการ ปฏิบัติงานสังคม สงเคราะห์	อาจารย์ประจำวิชา
2 22/08/2566	สถานการณ์สังคม/บริบท สังคมไทย-โลก ข้อท้าทายใหม่ๆ ของศตวรรษที่ 21 ที่ห้อมล้อม งานสังคมสงเคราะห์ชุมชน	บรรยาย	ผู้เรียนรับรู้ เข้าใจ สถานการณ์ บริบท แวดล้อมที่เกี่ยวข้อง เชื่อมโยงและมีผลต่อการ ปฏิบัติงานสังคม สงเคราะห์ชุมชน	อาจารย์ประจำวิชา

สัปดาห์ที่ / วัน/เดือน/ปี	หัวข้อ/รายละเอียด Items/content	กิจกรรมการเรียนรู้ การสอน/สื่อที่ใช้	ผลลัพธ์	ผู้สอน/วิทยากร
3 29/08/2566	หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่ เกี่ยวข้องกับชุมชน - กรณีศึกษาชุมชน แบบต่าง ๆ อาทิ การเมืองภาค ประชาชนกับบทบาทชุมชน ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม / ขบวนการประชาสังคมไทย กรณีศึกษาการเจรจาต่อรอง ของชุมชนเรื่องสิทธิการจัดการ ทรัพยากร/สิ่งแวดล้อม , อารยะ ชัดขึ้น การ , ดื้อแพ่งทาง กฎหมาย , ชุมชนในภาวะภัย พิบัติ , ชุมชนท่ามกลางการ ระบาดโควิด 19 เป็นต้น	บรรยาย	ผู้เรียนเข้าใจแนวคิด ทฤษฎีการปฏิบัติงาน สังคมสงเคราะห์ชุมชน และรูปแบบปฏิบัติการต่าง ๆ ด้วยมิติชุมชนใน หลากหลายรูปแบบ วิธีการ	อาจารย์ประจำวิชา
4 5/06/2566	พัฒนาการ ความหมาย รูปแบบ การปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ ชุมชน - การจัดระเบียบ ชุมชน (self- organizingization) - การวางแผนและ โครงการทางสังคม(social planning) - ปฏิบัติการทางสังคม (social Action) - การพัฒนาชุมชน (community development) - การเฝ้าพลังอำนาจ ชุมชนด้วยกระบวนการทัศน์แห่ง การมีส่วนร่วม (community empowerment model with participatory paradigm)	บรรยาย	ผู้เรียนเข้าใจรูปแบบ ปฏิบัติการชุมชน	อาจารย์ประจำวิชา
5 12/09/2566	พัฒนาการ ความหมาย รูปแบบ การปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ ชุมชน (ต่อ)	บรรยาย	ผู้เรียนเข้าใจรูปแบบ ปฏิบัติการชุมชน	อาจารย์ประจำวิชา

สัปดาห์ที่ / วัน/เดือน/ปี	หัวข้อ/รายละเอียด Items/content	กิจกรรมการเรียนรู้ การสอน/สื่อที่ใช้	ผลลัพธ์	ผู้สอน/วิทยากร
<u>6</u> 19/09/2566	การศึกษา วิเคราะห์ชุมชน : เป้าประสงค์ ขั้นตอน รูปแบบ วิธีการ - การสร้างสัมพันธ์ภาพกับคน ในชุมชน (Human Relationship) - การสร้างมิตร ภาควิธีร่วมใน การดำเนินงานพัฒนา - การศึกษา วิเคราะห์ ชุมชนเพื่อปฏิบัติการเพื่อสร้าง การเปลี่ยนแปลง	บรรยาย	ผู้เรียนรับรู้ เข้าใจบทบาท นักสังคมสงเคราะห์ใน การศึกษา ปฏิบัติการใน ชุมชน	อาจารย์ประจำวิชา
<u>7</u> 26/09/2566	การศึกษา วิเคราะห์ชุมชน : เป้าประสงค์ ขั้นตอน รูปแบบ วิธีการ (ต่อ)	บรรยาย	ผู้เรียนรับรู้ เข้าใจบทบาท นักสังคมสงเคราะห์ใน การศึกษา ปฏิบัติการใน ชุมชน	อาจารย์ประจำวิชา
สัปดาห์ที่ 8 สัปดาห์การสอบกลางภาค แต่ละกลุ่มออกแบบตามแนวทางการเรียนการสอน ครั้งที่ 1-7				
<u>9</u> 10/10/2566	การสังคมสงเคราะห์ชุมชน : วัฏ จักรการปฏิบัติงาน (การเริ่มต้น การปฏิบัติการ การสิ้นสุดงาน) - การเข้าสู่ชุมชน (Community Entry) - Engagement – Contract - Assessment - Planning and action - Termination	บรรยาย	ผู้เรียนเข้าใจวัฏจักรการ ปฏิบัติงานชุมชนของนัก สังคมสงเคราะห์	อาจารย์ประจำวิชา
<u>10</u> 17/10/2566	เครื่องมือในการปฏิบัติงาน สังคมสงเคราะห์ชุมชน ครั้งที่ 1	บรรยาย ตัวอย่าง ปฏิบัติการ	ผู้เรียนรับรู้ เข้าใจและ ประยุกต์ใช้เครื่องมือที่ หลากหลาย เหมาะสมใน การศึกษา เข้าใจ และ ทำงานร่วมกับชุมชน	อาจารย์ประจำวิชา
<u>11</u> 24/10/2566	เครื่องมือในการปฏิบัติงาน สังคมสงเคราะห์ชุมชน ครั้งที่ 2	บรรยาย ตัวอย่าง ปฏิบัติการ	ผู้เรียนรับรู้ เข้าใจและ ประยุกต์ใช้เครื่องมือที่ หลากหลาย เหมาะสมใน การศึกษา เข้าใจ และ ทำงานร่วมกับชุมชน	อาจารย์ประจำวิชา

สัปดาห์ที่ / วัน/เดือน/ปี	หัวข้อ/รายละเอียด Items/content	กิจกรรมการเรียน การสอน/สื่อที่ใช้	ผลลัพธ์	ผู้สอน/วิทยากร
<u>12</u> 31/10/2566	กลยุทธ์และเทคนิคการ ปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ ชุมชน - การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมี ส่วนร่วม - การวางแผนร่วมกับชุมชน - การจัดการความขัดแย้ง ขั้นตอน และประเด็นการ ปฏิบัติงานช่วงออกจากชุมชน	บรรยาย ตัวอย่าง ปฏิบัติการ	ผู้เรียนรับรู้ เข้าใจกลยุทธ์ และเทคนิคการปฏิบัติงาน สังคมสงเคราะห์ชุมชน การวางแผนการ ปฏิบัติงานร่วมกับชุมชน รูปแบบต่าง ๆ	อาจารย์ประจำวิชา
<u>13</u> 7/11/2566	ข้อควรพิจารณาทาง จริยธรรมในการศึกษาวิเคราะห์ ชุมชน เรียนรู้จากกรณีศึกษา	อภิปราย ตัวอย่าง	ผู้เรียนได้ร่วมสะท้อน ไตร่ตรองทบทวนจริยธรรม เชิงวิชาชีพในฐานะนัก สังคมสงเคราะห์ที่จะ ปฏิบัติงานร่วมกับชุมชน	อาจารย์ประจำวิชา
<u>14</u> 14/11/2566	งานกลุ่ม <i>ครั้งที่ 1</i> การนำเสนอโครงการ	นำเสนองาน	ผู้เรียนได้นำเสนอการ ออกแบบโครงการที่มี การบูรณาการแนวคิด ทฤษฎี หลักการ กระบวนการ และ เครื่องมือที่เหมาะสมกับ การปฏิบัติงานในชุมชน รูปแบบต่าง ๆ	อาจารย์ประจำ วิชา/นักศึกษา
<u>15</u> 21/11/2566	งานกลุ่ม <i>ครั้งที่ 2</i> การนำเสนอโครงการ	นำเสนองาน		อาจารย์ประจำ วิชา/นักศึกษา
<u>16</u> 28/11/2566	งานกลุ่ม <i>ครั้งที่ 3</i> การนำเสนอโครงการ และ สรุบบทเรียน : กระบวนการดำเนินงานสังคม สงเคราะห์ชุมชน	นำเสนองาน สรุป แลกเปลี่ยน บทเรียนรู้	ผู้เรียนได้ร่วมสะท้อน ไตร่ตรองการออกแบบ ปฏิบัติการและบทเรียน จากการศึกษา วิเคราะห์ ชุมชนกรณีศึกษา และชุด	อาจารย์ประจำ วิชา/นักศึกษา
วันสุดท้ายของการเรียนการสอน วันที่ 4 ธันวาคม 2566				

หมายเหตุ: แต่ละกลุ่มอาจมีการปรับเปลี่ยนช่วงวันสอนและเนื้อหาตามความเหมาะสม

8. การประเมินผลการเรียน

เกณฑ์การประเมินผลการเรียนจะพิจารณาโดยเกณฑ์การประเมินผลการเรียนจะพิจารณาโดย การส่งงานที่มอบหมายตามกำหนด (งานกลุ่ม / งานเดี่ยว) และคะแนนสอบกลางภาค และปลายภาค

ช่วงคะแนน	85-100	80-84	75-79	70-74	65-69	60-64	55-59	0-54
เกรด	A	B+	B	C+	C	D+	D	F

หมายเหตุ ทั้งนี้ เกรด A ไม่มากกว่า ร้อยละ 15 ของจำนวนผู้เรียนของแต่ละกลุ่ม

9. การอุทธรณ์ของนักศึกษา

กรณีที่ นักศึกษามีความสงสัยเกี่ยวกับผลการประเมินในรายวิชาใดสามารถยื่นคำร้องขออุทธรณ์คำตอบ ตลอดจนดูคะแนนและวิธีการประเมินของอาจารย์แต่ละรายวิชาได้ภายใน 7 วันหลังประกาศผลการเรียน โดยสามารถเขียนยื่นคำร้องได้ที่ งานการศึกษาและกิจการนักศึกษา ชั้น 2 คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์

10. เอกสารอ้างอิงประกอบการเรียนการสอน

10.1 ตำราและเอกสารหลัก Required textbooks and materials

โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์และคณะ. วิถีชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : บริษัทหนังสือ ดีวัน จำกัด, 2551.

ปาริชาติ วลัยเสถียร. กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา.

ทัศนีย์ (ไทยาภิรมย์) ลักษณะภิชนชัช. การสังคมสงเคราะห์ชุมชน มรรควิธีสู่ชุมชนเข้มแข็ง

ยศ บริสุทธิ์. การศึกษาชุมชน: แนวคิดฐานการศึกษาการวิจัย และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

ศิริรินทร์รัตน์ กาญจนบุญชูร. หลักและวิธีการสังคมสงเคราะห์ชุมชน . พิมพ์ครั้งที่2. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2566

อุทัย ปริญาสุทธีรัตน์.การพัฒนาชุมชน.

สมศักดิ์ สามัคคีธรรม. การเสริมพลังชุมชนกับการพัฒนาที่ยั่งยืน. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2566.

แลฟเวอร์, เกลน. เสริมสร้างสุขภาพ : ด้วยการเสริมพลังชุมชน. แปลโดย อานาจ ศรีรัตนบัลล์, เอกสารเผยแพร่ในรูปแบบ pdf, โครงการชุมชนน่าอยู่ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.),2560

10.2 เอกสารอื่นๆ Other materials

แนะนำในชั้นเรียนโดยผู้สอน